

İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİ FARKLI ERGENLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARI, SOSYAL KAYGILARI VE ANNE BABA TUTUM ALGILARININ İNCELENMESİ

Examination of Adolescents with Different Levels of Internet Addiction in Terms of
Psychological Needs According to Gender, Social Anxieties and Perception of Parental
Attitudes

Özge CANOĞULLARI¹
S. Sonay GÜÇRAY²

ÖZET

Araştırmanın ilk amacı, internet bağımlılık düzeyleri yüksek ve düşük ergenlerin cinsiyete göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemektir. İkinci amacı ise, internet bağımlılığı yüksek ve düşük ergenlerin bazı özelliklerini ortaya koymaktır. Araştırma 9, 10 ve 11. sınıfa devam eden 344 kız ve 300 erkek olmak üzere toplam 644 ortaöğretim öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla “İnternet Bağımlılık Ölçeği” (Young, 1998), “Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği” (Deci ve Ryan, 2000), “Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Ölçeği” (Watson ve Friend, 1969) ve “Anne-Baba Stilleri Ölçeği” (Sümer ve Güngör, 1999) kullanılmıştır. Ayrıca “İnternet Bağımlılık Ölçeği”nden yüksek puan alan yedi, düşük puan alan sekiz (toplam 15) öğrenciyle araştırma kapsamında geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları iki faktörlü varyans analizi ile incelenmiştir. Görüşmeler sonucu elde edilen nitel veriler için ise içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri ve cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları (ilişki, yeterlik, özerklik) ve anne baba tutum algılarında (kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol) anlamlı bir farklılaşma olmadığı fakat sosyal kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Ayrıca internet bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin internette harcadıkları zaman, internet kullanım amacı ve internete ayırdıkları zamanı kontrol etme becerileri gibi özellikler yönünden birbirlerinden farklılaştıkları görülmüştür.

Anahtar kelimeler: İnternet bağımlılığı, psikolojik ihtiyaçlar, sosyal kaygı, anne baba tutumları

ABSTRACT

The first purpose of study is to reveal about whether or not adolescents' psychological needs according to gender, social anxieties and perception of parental attitudes vary with high and low levels of internet addiction. The second purpose is to reveal some characteristics of adolescents with high and low levels of internet addiction. The research is conducted with a survey on 644 high school students. “Scale of Internet

1 Uzman, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, canogullari.ozge@gmail.com

2 Prof.Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, songuc@edu.cu.tr

Addiction”, “Scale of Instinctual Psychological Needs”, “Scale of Social Avoidance and Distress” and “Scale of Parental Attitude” are used to obtain data for the research. Additionally, seven students who scored high and eight students who scored low in the “Scale of Internet Addiction” were interviewed using “Semi-Structured Interview Form”. The research findings are examined by two factor variance analysis. Interview results for qualitative data obtained was used for context analysis. The research showed that adolescents’ internet addiction levels and psychological needs according to gender and perception of parental attitudes did not differ significantly but there was significant difference in the social anxiety levels of adolescents. Also, adolescents with high and low levels of internet addiction has been shown to differ from each other in terms of some features.

Keywords: Internet addiction, psychological needs, social anxiety, perception of parental attitudes

Giriş

Bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeye paralel olarak internet kullanımı hızla yaygınlaşmış ve bireylerin günlük yaşamlarında önemli bir yer edinmiştir. İnsanlar internetin sağladığı kolaylıklar sayesinde istedikleri bilgiye anında ulaşabilmekte ve dünyanın her yerindeki insanlarla iletişim kurabilmektedirler. İletişim gibi çok önemli bir misyonu üstlenmiş olan internet süreç içerisinde olumsuz yönleriyle de konuşulur hale gelmiştir. Günümüzde her yaşta insanın özellikle ergenlerin her ortamda ellerinden telefonlarını düşürmedikleri ve gerçek dünyayla bağlantı kurmak yerine ellerinin altındaki sanal dünya yoluyla kendilerini ifade ettikleri dikkat çekmektedir. İnsanlığa hizmet açısından önemli bir adım olan internetin aşırı ve bilinçsiz kullanımıyla yarardan çok zarara dönüştüğü ve problemlere yol açtığı tartışılmakta olan bir konudur (Anderson, 2001; Beard & Wolf, 2001; Caplan, 2002; Davis, 2001; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Young, 1996).

İnternetin aşırı ve olumsuz kullanımına yönelik yapılan araştırmalar birçok ülkede özellikle ergenlerde bu kullanımın arttığını ve risk oluşturduğunu ortaya koymuştur (Cao & Su, 2007; Chen & Ko, 2008; Durkee vd., 2012; Hooi, 2010; Kuss, Griffiths, Karila & Billieux, 2013; Mossbarger, 2008; Yen vd., 2007). Ülkemizde de internet kullanımı giderek artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2013) verilerine göre ülkemizde hanelerin %49.1’i evden internete erişim imkânına sahiptir. Bu oran 2012 yılının aynı ayında %47.2 olarak saptanmıştır.

İstatistikî sonuçların ortaya koyduğu gibi internet kullanım oranları ülkemiz genelinde hızlı bir artış eğilimi içindedir. İnternetin ev içinde ve internet kafe gibi toplumsal alanlarda kullanımının artması gençler arasında popülerlik kazanmasını sağlamış, hatta internet gençlerin sosyal yaşamlarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir (Ulusoy, 2008, s. 4). Gençler eğlenmek, rahatlamak veya sosyal etkileşim amaçlı interneti kullandıkları gibi sorunlarıyla yüzleşmeme, sıkıntılarını bastırma, gerçek hayattan kaçma gibi nedenlerle de internette vakit geçirmektedirler. Geliştirici

olmayan ve amacı dışında gereğinden fazla kullanılan internetin zamanla problemli kullanıma dönüşmeye başladığı, genci hem akademik hem de kişisel gelişim yönünden olumsuz etkilediği ve bağımlı hale getirdiği ifade edilmektedir (Cengizhan, 2005; Ayas, Çakır ve Horzum, 2011).

Teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte internetin kötüye kullanımı ya da bağımlılığından söz edilmekte ve günümüzde ciddi bir sorun haline geldiği görülmektedir. İnterneti planlanandan daha uzun süre kullanma, internet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli istekli olma ama bunun boş çabayla sonuçlanması, internet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayırma, internet kullanımını nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinliklerini bırakma veya azaltma, internet kullanımını yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen devam ettirme gibi davranışların internet bağımlılığının tipik davranışları olarak görüldüğü belirtilmektedir (Griffiths, 1999; Shapira vd., 2003; Young 1996).

İnternet bağımlılığı hakkında ilk çalışmayı yapan Young (1996), internet kullanımını DSM IV'un kumar bağımlılığı ölçütlerini uyarlayarak araştırmış ve internet bağımlılığını sarhoş edici madde içermeyen bir dürtü kontrol bozukluğu olarak tanımlamıştır. Young'ın ardından birçok araştırmacı internet bağımlılığı kavramını tartışmış, tanımlamaya çalışmış ve çeşitli testler geliştirerek bu konuyu araştırmışlardır. (Anderson, 2001; Beard & Wolf, 2001; Caplan, 2002; Davis, 2001; Griffiths, 1999; Kandell, 1998; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Shapira vd., 2003). Ülkemizde ise bu konu son yıllarda araştırmacıların ilgisini çekmeye ve araştırma konusu haline gelmeye başlamıştır. Ergenler arasında internet kullanımının hızla yaygınlaşması ve ergenlerin ihtiyacı olan birçok gelişimsel aktivite ve ortamdan onları uzaklaştırıyor olması internet bağımlılığına yol açan (etkileyen) faktörlerin araştırılmasını gerekli hale getirmektedir.

Araştırmalar, internet kullanımının yoğunlaşmasıyla beraber ergenlerin günlük hayatta karşılayabilecekleri birtakım psikolojik ihtiyaçlarını internet yoluyla karşılamaya yöneldiğini göstermiştir (Shen vd., 2013; Şahin ve Kesici, 2009). İnternet üzerinden ihtiyaçlarını doyurmaya çalışan ergen karşılanmamış ihtiyaçlar sonucu oluşan yoksunluk hissini de şiddetli biçimde yaşayabilmektedir. Deci ve Ryan (2000), psikolojik ihtiyaçların yeterince doyurulmaması durumunda, insanların psikolojik olarak rahatsızlanabileceklerini ve bunu telafi edebilmek için kendilerine zarar verici davranışların geliştirebileceğini ileri sürmüşlerdir. İhtiyaçların doyurulması sürecinde internetin yoğun kullanımının beraberinde getirdiği olumsuz sonuçlar göz önüne alındığında ergenlerin bağımlılığa doğru sürüklenebileceği ve bu durumun aile ve arkadaş ilişkilerine önemli zararlar vereceği belirtilmektedir (Şahin ve Kesici, 2009).

İnternete yoğun bir şekilde yönelmede ebeveyn-ergen arasındaki ilişki ve anne-baba tutumlarının önemli bir etken olduğunu araştırmalar ortaya koymuş ve bu konuya dikkat çekmişlerdir (Huang vd., 2009; Lee & Chae, 2007; Li vd.,2014; Xu vd., 2014; Xiuqin vd., 2010). Araştırmalar ailelerini daha cezalandırıcı, daha az destek ve sevgi veren bireyler olarak algılayan ve aileleriyle iletişim kurmada güçlük çeken ergenlerin internet bağımlısı olmaya yatkın olduklarını ortaya koymuştur (Lam vd., 2009; Yen vd., 2007; Xiuqin vd., 2010). Aile içindeki güçlü bağların ve güvenin ise ergenlerin riskli internet kullanımlarını azalttığı bulunmuştur (Cho ve Cheon 2005; Lei & Wu, 2007).

Sağlıklı anne-baba tutumunun olmadığı ailelerde ergen daha kolay internet bağımlısı olabilmekte ve kendini sosyal ağlarda ifade etmeye yönelmektedir. Kendisini sosyal ağlarda ifade eden ergenlerin de yüz yüze iletişimden kaçındıkları belirtilmektedir (Campanelli, 2009; High & Caplan, 2009). Bunun sonucunda ergenin sosyal kaygısıyla ilgili rahatsızlık verici duygularından kaçarak sosyal ağlarda kendini var etmeye çalıştığı görülmektedir (Morahan-Martin & Schumacher, 2000). Araştırmalar da sosyal kaygılı bireylerin olmayanlara göre interneti sosyal etkileşim amacıyla daha çok kullandıklarını göstermiştir (Papacharissi & Rubin, 2000; McKenna & Bargh, 2000; Peter, Valkenburg, & Schouten, 2006). Bu durum internetin sosyal kaygısı yüksek bireyler için bir fırsat olduğunu düşündürse de sosyal kaygının internet bağımlılığını tetiklemesi ve bağımlılığın artmasıyla birlikte sosyal kaygının da artması sonucunu doğurabilmektedir. Yapılan araştırmalar da sosyal kaygılı bireylerin interneti sosyal ortamlardan uzaklaşmak için kullanmasının yanında, internet bağımlılığının sonucu olarak da sosyal kaygı bozukluğunun oluşabileceğini göstermiştir (Ko vd., 2012; Rosenthal, 2009; Odabaşoğlu vd., 2007).

Görüldüğü üzere internet bağımlılığı psikolojik ihtiyaçlarla, anne- baba tutumuyla ve sosyal kaygıyla yakından ilişkilidir. Son yıllarda yapılan araştırmalar da incelendiğinde, günümüzde internet bağımlılığının önemli bir sorun olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu konuya ilişkin özellikle ergenlerle ilgili önleyici çalışmaların geliştirilebilmesi amacıyla çeşitli psikolojik faktörlerin internet bağımlılığına olan etkileri araştırılmaktadır. Bu çalışmada da, internet bağımlılık düzeyleri yüksek ve düşük ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygı düzeyleri ve anne-baba tutum algılarının farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak ve internet bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin internet kullanımına ilişkin özelliklerini belirlemek amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırma nicel ve nitel olmak üzere iki aşamada gerçekleştirildiğinden üçgenleme yöntemi kullanılmıştır.

Örneklem

Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Adana ili Seyhan, Çukurova, Yüreğir ve Sarıçam ilçesi sınırları içinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Anadolu Liselerinden olasılığa dayalı örneklem türlerinden olan küme örnekleme yöntemi ile seçilen on liseden 9, 10 ve 11. sınıfa devam eden 344 kız ve 300 erkek toplam 644 öğrenci ile yürütülmüştür. Aynı zamanda internet bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük öğrenciler aşırı ve aykırı durum örnekleme yoluyla seçilmiştir. Bağımlılık düzeyi yüksek yedi, düşük sekiz toplam 15 öğrenciyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, okul, sınıf düzeyi, anne ve baba öğrenim durumu ve ailenin aylık ortalama geliri gibi kişisel bilgilere ilişkin bilgi toplamak amacıyla araştırma kapsamında hazırlanmıştır.

İnternet Bağımlılık Ölçeği(İBÖ): İnternet bağımlılık düzeyini ölçmek amacıyla Young (1998) tarafından geliştirilen 20 sorudan oluşan ve 0-5 arası derecelendirilen Likert tipi bir ölçektir. Puan aralığı 0-100'dür ve ölçekten alınan puanlar arttıkça internet bağımlılığının arttığını göstermektedir. Ölçeğin orijinaline ilişkin güvenilirlik çalışması Panayides ve Walker (2012) tarafından yapılmış ve Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .86 bulunmuştur. Geçerlik çalışması için ise faktör yüklerine bakılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Bayraktar (2001) tarafından 686 ergenle gerçekleştirilmiş, iç tutarlık katsayısı .91, Spearman-Brown değeri .87 bulunmuştur. Bu araştırmada ise test- tekrar test yöntemiyle ölçekler 70 kişilik öğrenci grubuna iki hafta arayla uygulanmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki korelasyon .86 bulunmuştur. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ise tüm grup için .91'dir.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği(TPİÖ): Bireyin temel olan psikolojik ihtiyaçlarını saptamak amacıyla Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen, Kesici vd. (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan bir ölçektir. Ölçek; "Özerklik", "Yeterlik" ve "İlişki" İhtiyacı olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Bireylerin alt ölçeklerden aldıkları puanlar arttıkça o psikolojik ihtiyacı diğer ihtiyaçlara göre daha fazla hissettiği kabul edilmektedir. Ölçeğin orijinaline ilişkin güvenilirlik çalışması Deci vd. (2001) tarafından yapılmış ve Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı tüm ölçek için .89 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe' ye uyarlaması 186 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilmiş, Cronbach Alpha güvenilirliği tüm ölçek için .76 olarak bulunmuş, tüm alt ölçekler için ise .61 ile .73 arasında değişmiştir (Kesici ve diğ. 2003). Bu araştırmada ise iki hafta arayla 70 öğrenciye uygulanan ölçeğin iki uygulama arasındaki test-tekrar test güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .76 bulunmuştur ve tüm alt ölçekler için güvenilirlik değerleri .47 ile .71 arasında değişmiştir. Cronbach-Alpha iç tutarlık katsayısı ise tüm ölçek için .85, "Özerklik" alt boyutu için .70, "Yeterlik" alt boyutu için .66 ve "İlişki" alt boyutu için .77 olarak bulunmuştur.

Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Ölçeği: Sosyal kaygıyı sosyal ortamlarda duyulan kaygı, korku ve rahatsızlık yaşantıları, sosyal ortamlardan kasıtlı olarak kaçınma olarak tanımlayan Watson ve Friend (1969) tarafından bu boyutu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir ve Erkan (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Ölçek maddeleri doğru yanlış formatında hazırlanmış olup toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinalinde madde geçerliğine bakılmıştır. SHK Ölçeği maddelerinin çift serili korelasyon katsayılarının ortalaması .77'dir. KR-20 güvenilirlik katsayısı ve test tekrar test güvenilirlik katsayısı .94 bulunmuştur. Türkçe uyarlama çalışması ise 272 lise öğrencisiyle gerçekleştirilmiş, KR-20 güvenilirlik katsayısı .85 bulunmuştur (Güçray, Çam ve Erkan, 2003). Bu araştırmada ise iki hafta arayla 70 öğrenciye uygulanan ölçeğin iki uygulama arasındaki test-tekrar test korelasyon katsayısı tüm ölçek için .77 bulunmuştur. Aynı zamanda ölçeğin güvenilirliğine KR-21 yöntemiyle bakılmış ve .89 bulunmuştur.

Anne-Baba Stilleri Ölçeği: Ergenlerin anne-baba stillerini nasıl algıladıklarını ölçmek amacıyla Steinberg ve diğerlerinin (1991) çalışmaları örnek alınarak Sümer ve Güngör (1999) tarafından geliştirilmiş ve yine aynı araştırmacılar tarafından yeni maddeler eklenerek son biçimini almış bir ölçektir. 1-4 arasında derecelendirilen Likert tipinde bir

ölçektir. Güngör (2000) çalışmasında “Anne-Baba Stilleri Ölçeği”nin güvenilirlik ölçümü olarak iç tutarlılık sayılarını annenin gösterdiği “kabul/ilgi” ve “sıkı denetim/kontrol” boyutu için sırasıyla .81 ve .79; babanın gösterdiği “kabul/ilgi” ve “sıkı denetim/kontrol” boyutu için sırasıyla .91 ve .90 olarak bulmuştur. Bu çalışmada ise iki hafta arayla 70 öğrenciye uygulanan ölçeğin iki uygulama arasındaki test-tekrar test güvenilirlik değerleri tüm alt ölçekler için .71 ile .81 arasında değişmektedir. Cronbach-Alpha iç tutarlılık katsayısı ise tüm alt ölçekler için .79 ile .89 arasında değişmektedir.

Görüşme Formu: Araştırmada İnternet Bağımlılık Ölçeği’nden elde edilen veriler doğrultusunda internet bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük öğrenciler hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla bir grup öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu formda bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin özelliklerini belirlemeyi amaçlayan 10 açık uçlu soru bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Örneklemi oluşturan öğrencilerin İnternet Bağımlılık Ölçeği’nden aldıkları puanların ortalama (29.10), ortanca (27.0) ve standart sapması (15.80) hesaplanmıştır. Veriler normal dağılmadığından ortanca değer dikkate alınmış ve standart sapma değeri yüksek olduğundan fazla veri kaybını önlemek için ortancanın çeyrek sapma üstünde olan grup bağımlılık düzeyi yüksek (27+4=31 puan ve üstü), çeyrek sapma altında olan grup ise bağımlılık düzeyi düşük (27-4=23 puan ve altı) olarak kabul edilmiştir. İnternet bağımlılık düzeyleri yüksek ve düşük ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygı düzeyleri ve anne-baba tutum algılarının farklılaşp farklılaşmadığı 2 X 2 faktörlü varyans analizi kullanılarak incelenmiştir. İnternet bağımlılık düzeyi yüksek yedi, düşük sekiz toplam 15 öğrenci ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ise içerik analizine tabi tutulmuştur.

Bulgular

İnternet Bağımlılık Düzeyleri Farklı Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Özerklik, İlişki ve Yeterlik İhtiyaçları

İnternet bağımlılığı yüksek ve düşük ergenlerin cinsiyete göre özerklik ihtiyaçlarının farklılaşp farklılaşmadığı (dağılım normal ve varyanslar eşit olduğundan) iki faktörlü varyans analizi ile incelenmiş sonuçlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. İnternet Bağımlılığı Yüksek ve Düşük Ergenlerin Cinsiyete Göre Psikolojik İhtiyaçlarına (Özerklik, İlişki, Yeterlik) İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kareler	F	p	η^2
-------------------	-----------------	----	------------------	---	---	----------

Özerklik						
Cinsiyet	14.82	1	14.82	.87	.35	.001
İnt.Bağ. Düzeyi	551.39	1	551.39	32.53	.00	.050
Cin. X İnt.Bağ. Düzeyi	19.98	1	19.98	1.18	.28	.002
Hata	10849.82	640	16.95			
İlişki						
Cinsiyet	.22	1	.22	.01	.99	.000
İnternet Bağımlılık Düzeyi	239.82	1	239.82	10.39	.00	.016
Cinsiyet X İnt.Bağımlılık Düzeyi	29.61	1	29.61	1.28	.26	.002
Hata	14771.61	640	23.08			
Yeterlik						
Cinsiyet	95.59	1	95.59	6.78	.01	.010
İnt.Bağ. Düzeyi	140.78	1	140.78	9.99	.00	.015
Cin. X İnt.Bağ. Düzeyi	.87	1	.87	.06	.84	.000
Hata	9019.55	640	14.09			

Tablo 1 incelendiğinde, ergenlerin internet bağımlılık düzeylerine (F[1,640]=32.53, p<.001) göre özerklik ihtiyaçlarında anlamlı farklılaşma olduğu, cinsiyet (F[1,640]=.87, p>.05) ve cinsiyet ile internet bağımlılık düzeyi ortak etkileşimine (F[1,640]=1.18, p>.05) göre ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Aynı şekilde ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri (F[1,640]=9.99, p<.05) ve cinsiyetlerine (F[1,640]=6.78, p<.05) göre yeterlik ihtiyaçlarında anlamlı farklılaşma olduğu, cinsiyet ve internet bağımlılık düzeyi ortak etkileşimine (F[1,640]=.06, p>.05) göre ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı gözlenmektedir. Son olarak ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri (F[1,640]=10.39, p<.05) göre ilişki ihtiyaçlarında anlamlı farklılaşma olduğu, cinsiyetlerine (F[1,640]=.01, p<.05) ve cinsiyet ile internet bağımlılık düzeyi ortak etkileşimine (F[1,640]=1.28, p>.05) göre ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir.

Kısacası sadece internet bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin psikolojik ihtiyaçlarında (özerklik, ilişki, yeterlik) anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Farklılığın kaynağı incelendiğinde internet bağımlılık düzeyi düşük ergenlerin yüksek olanlara göre daha fazla özerklik, yeterlik ve ilişki ihtiyacına sahip oldukları bulunmuştur.

İnternet Bağımlılık Düzeyleri Farklı Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Kaygı Düzeyleri

İnternet bağımlılığı yüksek ve düşük olan ergenlerin cinsiyete göre sosyal kaygılarının farklılaşıp farklılaşmadığı (dağılım normal ve varyanslar eşit olduğundan) iki faktörlü varyans analizi ile incelenmiş sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. İnternet Bağımlılığı Yüksek ve Düşük Ergenlerin Cinsiyete Göre Sosyal Kaygı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kareler	F	p	η^2
<i>Sosyal Kaygı</i>						
Cinsiyet	71.39	1	71.39	1.89	.17	.003
İnt.Bağ. Düzeyi	14.57	1	14.57	.39	.54	.001
Cin.Xİnt.Bağ. Düzeyi	212.99	1	212.99	5.64	.02	.009
Hata	24170.25	640	37.76			

Tablo 2 incelendiğinde, ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri ($F[1,640]=.39, p>.05$) ve cinsiyetlerine ($F[1,640]=1.89, p>.05$) göre sosyal kaygı düzeylerinde anlamlı farklılaşma olmadığı, cinsiyet ve internet bağımlılık düzeyi ortak etkileşimine ($F[1,640]=5.64, p<.05$) göre ise anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Bu farklılığın kaynağı incelendiğinde ise, internet bağımlılık düzeyleri düşük kız ergenlerin, bağımlılık düzeyi yüksek kızlara göre ve internet bağımlılık düzeyi yüksek erkek ergenlerin, bağımlılık düzeyi düşük erkeklere göre sosyal kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

İnternet Bağımlılık Düzeyleri Farklı Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Anne ve Baba Tutum Algıları

İnternet bağımlılığı yüksek ve düşük olan ergenlerin cinsiyete göre annelerinden ve babalarından algıladıkları kabul/ilgi ile denetim/kontrol tutum puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı (dağılım normal ve varyanslar eşit olduğundan) iki faktörlü varyans analizi ile incelenmiş sonuçlar Tablo 3’te ve Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 3. İnternet Bağımlılığı Yüksek ve Düşük Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Annelerinden Algıladıkları Kabul/İlgi ile Denetim/Kontrol Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kareler	F	p	η^2
<i>Anne Kabul/İlgi</i>						
Cinsiyet	216.51	1	216.51	4.03	.04	.006
İnt.Bağ. Düzeyi	2403.08	1	2403.09	44.75	.00	.065

Cin. X İnt.Bağ Düzeyi	183.94	1	183.94	3.43	.07	.005
Hata	34364.93	640	53.70			
Anne						
Denetim/Kontrol						
Cinsiyet	101.05	1	101.05	1.77	.19	.003
İnt.Bağ Düzeyi	735.09	1	735.09	12.84	.00	.020
Cin. X İnt.Bağ. Düzeyi	6.55	1	6.55	.11	.74	.000
Hata	36649.15	640	57.26			

Tablo 3 incelendiğinde ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri ($F[1,640]=44.75, p<.05$) ve cinsiyetlerine ($F[1,640]=4.03, p<.05$) göre annelerinden algıladıkları kabul/ilgi tutumunda anlamlı farklılaşma olduğu, cinsiyet ve internet bağımlılık düzeyi ortak etkisinin ($F[1,640]=3.43, p>.05$) ise anlamlı olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde ergenlerin internet bağımlılık düzeylerine ($F[1,640]=12.84, p<.05$) göre annelerinden algıladıkları denetim/kontrol tutumunda anlamlı farklılaşma olduğu, cinsiyetlerine ($F[1,640]=1.77, p>.05$) göre ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür ve cinsiyet ile internet bağımlılık düzeyi ortak etkisinin ($F[1,640]=.11, p>.05$) anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4. İnternet Bağımlılığı Yüksek ve Düşük Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Babalarından Algıladıkları Kabul/İlgi ile Denetim/Kontrol Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kareler	F	p	η^2
Baba						
Kabul/İlgi						
Cinsiyet	46.17	1	46.17	.68	.41	.001
İnt.Bağ. Düzeyi	1284.76	1	1284.76	19.03	.00	.029
Cin.X İnt.Bağ. Düzeyi	7.92	1	7.92	.18	.73	.000
Hata	43206.47	640	67.51			
Baba						
Denetim/Kontrol						
Cinsiyet	1.62	1	1.62	.03	.87	.000
İnt.Bağ. Düzeyi	541.19	1	541.19	9.02	.00	.014
Cin. X İnt.Bağ. Düzeyi	48.62	1	48.62	.81	.37	.001

Hata	38390.03	640	59.98
------	----------	-----	-------

Tablo 4 incelendiğinde, ergenlerin internet bağımlılık düzeylerine (F[1,640]=19.03, p<.05) göre babalarından algıladıkları kabul/ilgi tutumunda anlamlı farklılaşma olduğu, cinsiyetlerine (F[1,640]=.68, p>.05) göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Cinsiyet ile internet bağımlılık düzeyi ortak etkisinin (F[1,640]=.18, p>.05) ise anlamlı olmadığı gözlenmektedir. Benzer şekilde ergenlerin internet bağımlılık düzeylerine (F[1,640]=9.02, p<.05) göre babalarından algıladıkları denetim/kontrol tutumunda anlamlı farklılaşma olduğu, cinsiyetlerine (F[1,640]=.03, p>.05) göre ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Cinsiyet ile internet bağımlılık düzeyi ortak etkisinin (F[1,640]=.81, p>.05) anlamlı olmadığı görülmüştür.

İnternet bağımlılık düzeyi yüksek ergenlerin anne ve babalarını, bağımlılık düzeyi düşük olanlara göre daha kontrolcü algıladıkları; internet bağımlılık düzeyi düşük ergenlerin ise bağımlılık düzeyi yüksek olanlara göre anne ve babalarını daha ilgili algıladıkları görülmüştür.

Görüşme Analizine İlişkin Nitel Bulgular

İnternet bağımlılık düzeyleri yüksek ergenlerin interneti **günlük** ortalama dört saat, bağımlılık düzeyi düşük ergenlerin ise **haftada** ortalama üç saat kullandıkları görülmüştür. Ayrıca bağımlılık düzeyi yüksek ergenler internette geçirdikleri süreyi tatilde iki katına çıkardıklarını belirtmişlerdir.

İnternet bağımlılık düzeyi yüksek ergenlerin interneti daha çok oyun oynamak (arkadaşlarıyla birlikte online olarak) ve sosyal paylaşım sitelerinde (facebook, twitter, instagram, what's app, ask.fm vs.) vakit geçirmek amaçlı kullandıkları görülmüştür. Sosyal paylaşım sitelerini de arkadaşlarıyla sohbet edip ihtiyaçları doğrultusunda paylaşım (video, fotoğraf, ileti vb.) yapmak üzere kullandıklarını belirtmişlerdir. İnternet bağımlılık düzeyi düşük ergenlerin ise nadiren sosyal paylaşım sitelerine girdikleri, interneti daha çok ödev/performans/proje hazırlamak üzere araştırma yapmak amaçlı kullandıkları görülmüştür.

İnternet bağımlılık düzeyi yüksek ergenlerin kendilerini internette geçirdikleri zaman konusunda denetleyemedikleri, bağımlılığı düşük ergenlerin ise internette geçirdikleri zamanı kontrol edebildikleri görülmüştür.

Tartışma, Yorum ve Sonuçlar

Araştırma sonuçları internet bağımlılık düzeyi düşük ergenlerin yüksek olanlara göre daha fazla özerklik, yeterlik ve ilişki ihtiyacına sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Bu sonuç önceki araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Ryan vd., 2006; Shen vd., 2013; Şahin ve Kesici, 2009). Bu sonuç ergenlerin psikolojik ihtiyaçlarını internet yoluyla karşıladıklarını ve bu nedenle de bu durumun bağımlılık düzeyini artırdığını düşündürmektedir. Günlük yaşamlarında karşılanmamış ihtiyaçları ergenleri internete yönlendirebilir ve kendilerini daha iyi hissettikleri için de interneti bırakmakta zorlanabilirler. İnternet bağımlısı ergenlerin psikolojik ihtiyaçlarının bağımlı olmayanlardan daha düşük olması dikkate değer ve tartışmaya açık bir bulgu olarak kabul edilebilir.

Araştırma bulguları, internet bağımlılığı yüksek ergenlerin düşük olanlara göre sosyal kaygılarının daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu önceki araştırma

sonuçlarını desteklemektedir (Caplan, 2007; Çuhadar, 2012; Ko vd., 2014; Lee & Stapinski, 2012; Madell & Muncer, 2006; Rosenthal, 2009; Selfhout vd., 2009; Shepherd & Edelman, 2005; Weidman vd., 2012). Fakat sosyal kaygı ile internet bağımlılığı arasında ilişki olmadığını ortaya çıkaran araştırmalar da mevcuttur (DeRushia, 2010; Marin, 2010; Weiss, 2013). Bu nedenle sosyal kaygı ve internet bağımlılığı arasında ilişki olup olmadığı tartışma konusudur. Sosyal kaygılı bireylerin yüz-yüze iletişimden daha çok online iletişimi tercih ettikleri de ilgili araştırmalarda üzerinde nispeten anlaşma sağlanmış bir düşüncedir. Bu görüş bağlamında sosyal kaygının bireylerin internet bağımlısı olma riskini arttırabileceği ve internet bağımlılarında sosyal kaygının oluşmasına yol açabileceği düşünülebilir.

Araştırma bulguları, internet bağımlılık düzeyi yüksek olan ergenlerin anne ve babalarını, bağımlılık düzeyi düşük olanlara göre daha **kontrolcü** algıladıklarını; bağımlılık düzeyi düşük olanların ise yüksek olanlara göre anne ve babalarını daha **ilgili** olarak algıladıklarını ortaya koymuştur. Birçok araştırmada aile içinde güven, sevgi ortamı olduğunda internet bağımlılığının azaldığı; kısıtlama ve ceza olduğunda da bağımlılığın arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Cho & Cheon, 2005; Huang vd., 2009; Ko ve diğ., 2007; Lam vd., 2009; Lee & Chae, 2007; Lei & Wu, 2007; Li vd., 2014; Xiuqin vd., 2010; Xu vd., 2014; Yen vd., 2007). Bu araştırmanın bulguları da, önceki çalışmaların sonuçlarını destekler niteliktedir. Baskıcı ailelerde yetişen çocuklar, duygularını paylaşacakları bir aile ortamına sahip olmadıkları için interneti amaçsız bir şekilde kullanıp bağımlılığa sürüklendikleri söylenebilir. Ayrıca aile içerisinde gerçekleştiremedikleri paylaşımlarını sosyal ağlar aracılığıyla gidermeye çalıştıkları düşünülebilir.

İnternet bağımlısı olan grubun olmayanlara göre interneti daha sık ve belli bir amacı olmaksızın kullandıkları gözlenmiştir; bu bulgu önceki birçok araştırma sonucunu destekler niteliktedir (Balci ve Gülnar, 2009; Bayraktar ve Gün, 2007; Döner, 2011; Yang ve Tung, 2007). İnternet kullanımı konusunda bir süre belirlemek mümkün olmasa da tüm araştırmalardaki ortak bulgu, bağımlı olan bireylerin olmayanlara göre internet kullanım oranlarının daha yüksek olduğudur.

Araştırma bulguları, internet bağımlılık düzeyi yüksek ergenlerin interneti oyun oynamak ve sosyal paylaşım sitelerinde vakit geçirmek amaçlı kullandıklarını; bağımlılık düzeyi düşük ergenlerin ise ödev/performans/proje hazırlamak üzere araştırma yapmak amaçlı kullandıklarını ortaya koymuştur. Bu bulgu önceki araştırma sonuçlarını desteklemektedir (Beard & Wolf, 2001; Chak & Leung, 2004; Döner, 2011; Günüş, 2009; Kubey ve diğ., 2001; Li ve Chung, 2006; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Whang, Lee & Chang, 2003). Ergenler sosyal paylaşım sitelerini ve oyunları duygusal destek sağlamak ve boş zaman eğlencesi (örneğin tavsiye almak, duyguları dışa vurmak vs.) için yani sosyal amaçlı kullanabilirler. Sosyal paylaşım ve oyun siteleri bu sebeple özellikle internet bağımlısı olan ergenler tarafından tercih ediliyor ve bir nevi ergenlerin bu sitelerde gerçek hayatta oluşturmakta zorluk çektikleri veya beğenmedikleri kimliklerini sanal yoldan oluşturmalarına hizmet ediyor olabilir.

Araştırma bulguları, internet bağımlılık düzeyi yüksek ergenlerin kendilerini internette geçirdikleri zaman konusunda denetleyemediklerini, bağımlılığı düşük ergenlerin ise internette geçirdikleri zamanı kontrol edebildiklerini ortaya koymaktadır. Bu bulgu yapılan araştırmaları desteklemektedir (Cengizhan, 2005; Chak & Leung, 2004). İnternet bağımlısı olanların internette harcadıkları zamandan rahatsızlık

duymaları ve bunu azaltmaya çalışmaları fakat başarısızlığa uğramaları söz konusudur. Bu bireylerin kendilerine sınır koyma, kendilerini denetleme konusunda sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Bu da diğer bağımlılık türlerinde olduğu gibi internet bağımlılığının da artık yaşamımızda önemli bir sorun haline geldiğini ve gençlerin yaşamını olumsuz olarak etkilediğini göstermektedir.

Sonuç olarak, internet bağımlılık düzeyi düşük ergenlerin yüksek olanlara göre daha fazla özerklik, yeterlik ve ilişki ihtiyacına sahip oldukları; yani internetin ergenlerin psikolojik ihtiyaçlarını karşıladığı söylenebilir. İnternet bağımlılığı yüksek ergenlerin düşük olanlara göre sosyal kaygılarının daha fazla olduğu; bağımlılık düzeyi yüksek olan ergenlerin anne ve babalarını, bağımlılık düzeyi düşük olanlara göre daha **kontrolcü** algıladıkları; bağımlılık düzeyi düşük olanların ise yüksek olanlara göre anne ve babalarını daha **ilgili** algıladıkları görülmektedir. Ayrıca internet bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin internette harcadıkları zaman, internet kullanım amaçları ve internete ayırdıkları zamanı kontrol etme becerileri gibi özellikler yönünden birbirlerinden farklılaştığı bağımlı ergenlerin bu özellikler açısından olumsuz bir profil çizdikleri görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Ayas, T., Çakır, Ö. ve Horzum, H.B. (2011). Ergenler için bilgisayar bağımlılığı ölçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 439-448.
- Balcı, Ş., ve Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk İletişim*, 6(1), 5-22.
- Bayraktar, F. (2001). İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bayraktar, F. ve Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *CyberPsychology & Behavior*, 10(2), 191-197.
- Beard, K. ve Wolf, E.M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 4(3), 377-383.
- Campanelli, E. (2009). *The internet's impact on social isolation*. Master's thesis, Kean University, United States of America.
- Cao, F. & Su, L. (2007). Internet addiction among chinese adolescents: prevalence and psychological features. *Child: Care, Health and Development*, 33 (3), 275-281.
- Caplan, S.E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computer in Human Behavior*, 18, 553-575.
- Caplan, S. E. (2007). Relations among loneliness, social anxiety, and problematic internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 10(2), 234-242.
- Chak, K. & Leung, L. (2004). Shyness and locus of control as predictors of internet addiction and internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 7(5), 559-570.
- Cho, C. H. & Cheon, H. J. (2005). Children's exposure to negative internet content: Effects of family context. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 49(4), 488-509.
- Cengizhan, C. (2005). *Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: Bağımlılık*. VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunulan bildiri. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İstanbul.

- Çuhadar, C.(2012). Exploration of problematic internet use and social interaction anxiety among Turkish pre-service teachers. *Computers & Education*, 59, 173–181.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model for pathological internet use (PIU). *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The “What” and “Why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 4, 227–268.
- Deci, E.L., Ryan, R.M., Gagne, M., Leone, D., Usunov, J. & Kornazheva, B.P. (2001). Need satisfaction, motivation, and well-being in the work organizations of a former eastern bloc country: A cross-cultural study of self-determination. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 27(8), 930-942.
- DeRushia, K. D. (2010). İnternet usage among college students and its impact on depression, social anxiety, and social engagement. *Doctoral dissertation*, Indiana University, Pennsylvania.
- Douglas, A. C., Mills, J. E., Niang, M., Stepchenkova, S., Byun, S., Ruffini, C., et al. (2008). Internet addiction: Meta-synthesis of qualitative research for the decade 1996-2006. *Computers in Human Behavior*, 24, 3027-3044
- Döner, C. (2011). İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Yüksek lisans tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Durkee, T., Kaess, M , Carli, V., Parzer, P., Wasserman, C., Floderus, B., et al. (2012). Prevalence of pathological internet use among adolescents in Europe: demographic and social factors. *Addiction*, 107, 2210-2222.
- Griffiths, M. D. (1999). Internet addiction: Fact or Fiction? *The Psychologist*, 12(5), 246- 250.
- Güçray, S., Çam, S. ve Erkan, Z. (2003). Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk ile Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Ölçeklerinin uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(25), 112-117.
- Güngör, D. (2000). Bağlanma stillerinin ve zihinsel modellerin kuşaklararası aktarımında anababalık stillerinin rolü. *Yayımlanmamış doktora tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- High, A. C. & Caplan, S. E. (2009). Social anxiety and computer-mediated communication during initial interactions: Implications for the hyperpersonal perspective. *Computers in Human Behavior*, 25, 475-482.
- Hooi, P. S. C. (2010). Influence of parents and peers on internet usage and addiction amongst school-going youths in Malaysia. *Doctoral dissertation*, Malaysian University, Malaysia.
- Huang, R. L., Lu, Z., Liu, J. J., You, Y. M., Pan, Z. Q., Wei, Z., et al. (2009). Features and predictors of problematic internet use in Chinese college students. *Behaviour & Information Technology*, 28(5), 485-490.
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: the vulnerability of college students. *Cyberpsychology and Behavior*, 1, 11–17.
- Kesici, Ş., Üre, Ö., Bozgeyikli, H. ve Sünbül, A. M. (2003). Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *VII. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı*, Malatya.

- Ko, C.H., Yen, J.Y., Yen, C.F., Chen, C.S. & Chen, C.C. (2012). The association between internet addiction and psychiatric disorder: A review of the literature. *European Psychiatry*, 27, 1–8.
- Ko, C.H., Liu, T.L., Wang, P.W., Chen, C.S., Yen, C.F. & Yen, J.Y. (2014). The exacerbation of depression, hostility, and social anxiety in the course of internet addiction among adolescents: a prospective study, *Comprehensive Psychiatry*, doi: 10.1016/j.comppsy.2014.05.003.
- Kubey, R.W., Lavin, M.J. & Barrows, J.R. (2001). Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of Communication*, 51, 366–382.
- Kuloğlu, C. (2001). İnternet kafeler ve İnternet Bağımlılığı: Ankara örneği. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., Karila, L. & Billieux, J. (2013). Internet addiction: A systematic review of epidemiological research for the last decade. *Current Pharmaceutical Design*, 20(25), 4026-4052.
- Lam L.T., Peng Z.W., Mai J.C. & Jing J. (2009). Factors associated with Internet addiction among adolescents. *CyberPsychology & Behavior*. 12, 551–555.
- Lee, S. J. & Chae, Y. G. (2007). Children's internet use in a family context: Influence on family relationships and parental mediation. *CyberPsychology & Behavior*. 10 (5), 640-644.
- Lee, B.W. & Stapinski, L.A. (2012). Seeking safety on the internet: Relationship between social anxiety and problematic internet use. *Journal of Anxiety Disorders*, 26, 197–205.
- Lei, L., & Wu, Y. (2007). Adolescents' paternal attachment and internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 10(5), 633-639.
- Li, W., Garland, E. L. & Howard, M.O. (2014). Family factors in Internet addiction among Chinese youth: A review of English- and Chinese-language studies. *Computers in Human Behavior*, 31, 393–411.
- Madell, D. & Muncer, S. (2006). Internet communication: An activity that appeals to shy and socially phobic people. *CyberPsychology & Behavior*, 9 (5), 618-622.
- Marin, J. (2010). An examination of social anxiety, relationship support, self-esteem, personality traits, and motivations for online gaming and internet usage. Doctoral dissertation, Southern Illinois University, United State of America.
- McKenna, K. & Bargh, J. (2000). Plan 9 from cyberspace: The implications of the internet for personality and social psychology. *Personality and Social Psychology Review*, 4, 57-75.
- Morahan-Martin, J. & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13–29.
- Mossbarger, B. (2008). Is internet addiction addressed in the classroom? A survey of psychology textbooks. *Computers in Human Behavior*, 24, 468–474.
- Odabaşoğlu, G., Öztürk, Ö., Genç, Y. ve Pektaş Ö. (2007). On olguluk bir seri ile internet bağımlılığı-klinik görünümleri. *Bağımlılık Dergisi*, 8, 46-51.
- Panayides, P. & Walker, M. J. (2012). Evaluation of the psychometric properties of the Internet Addiction Test (IAT) in a sample of cypriot high school students: the

- rasch measurement perspective. *Europe's Journal of Psychology*, 8(3), 327-351.
- Papacharissi, Z. & Rubin, A. M. (2000). Predictors of internet use. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 44, 175-196.
- Peter, J., Valkenburg, P.M. & Schouten, A.P. (2006). Friend networking sites and their relationship to adolescents' well-being and social self-esteem. *CyberPsychology & Behavior*, 9, 584-589.
- Ryan, R. M., Rigby, C. S. & Przybylski, A. K. (2006). The motivational pull of video games: A self-determination theory approach. *Motivation and Emotion*, 30, 347-364.
- Rosenthal, J. (2009). The effect of internet use and treatment sought in individuals diagnosed with social phobia. Doctoral dissertation, Walden University, United State of America.
- Selfhout, M. H.W., Branje, S. J. T., Delsing, M., Bogt, T. F. M. & Meeus, W. H. J. (2009). Different types of internet use, depression, and social anxiety: The role of perceived friendship quality. *Journal of Adolescence*, 32, 819-833.
- Shapira, N.A., Lessig, M.C., Goldsmith, T.D., Szabo, S.T., Lazoritz, M., Gold, M.S, et al. (2003). Problematic internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depress Anxiety*, 17, 207-216.
- Shen, C. X., Liu, R.D. & Wang, D.(2013). Why are children attracted to the internet? The role of need satisfaction perceived online and perceived in daily real life. *Computers in Human Behavior*, 29, 185-192.
- Shepherd, R.M. & Edelman, R.J.(2005). Reasons for internet use and social anxiety. *Personality and Individual Differences*, 39, 949-958.
- Steinberg, L., Mounts, N.S., Lamborn, S.D. & Dornbusch, S. M. (1991). Authoritative parenting and adolescent adjustment across varied ecological niches. *J Research Adolesc*, 1, 19-36.
- Sümer, N., Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 35-58.
- Şahin, İ. ve Kesici, Ş. (2009). Üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları ve internet kullanım fonksiyonlarının problematik internet kullanımlarını yordaması. XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı.
- TUİK (2013). *Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. 07.05.2014 Tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569> Adlı Siteden Alınmıştır.
- Ulusoy, O. (2008). *Ergenlerde bilişim teknolojileri kullanımı ve saldırganlık ilişkisi*. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Weidman, A. C., Fernandez, K. C., Levinson, C. A. , Augustine, A. A., Larsen R.J. & Rodebaugh, T. L. (2012). Compensatory internet use among individuals higher in social anxiety and its implications for well-being. *Personality and Individual Differences*, 53, 191-195.
- Weiss, D. E (2013). The relationship between internet social networking, social anxiety, self esteem, narcissism, and gender among college students. *Doctoral dissertation*, Pace University, New York.

- Whang, L. S., Lee, S. & Chang, G. (2003). İnternet over-user's psychological profiles: A behavior sampling analysis on internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 6(2), 143-150.
- Xiuqin, H., Huimin, Z., Mengchen, L., Jinan, W., Ying, Y. & Ran, T. (2010). Mental health personality and parental rearing styles of adolescents with Internet addiction disorder. *CyberPsychology, Behavior, and Social Networking*, 13, 401-406.
- Xu, J., Shen, L., Yan, C., Hu, H., Yang, F. Wang, L., et al. (2014). Parent-adolescent interaction and risk of adolescent internet addiction: a population-based study in Shanghai. *BMC Psychiatry*, Shanghai, China.
- Yang, S. C. ve Tung, C. J. (2007). Comparison of internet addicts and nonaddicts in Taiwanese high school. *Computers In Human Behavior*, 23, 79-96.
- Yen J.Y., Yen C. F., Chen C. C., Chen S. H.& Ko C. H. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 10 (3), 323-329.
- Young, K.S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K.S. (1998). Assessment of internet addiction. *The Center for Internet Addiction Recovery*. 03.04.2014 Tarihinde www.netaddiction.com Adlı Siteden Alınmıştır.